

Videncenter for
Svineproduktion

EKF – Elektronisk Kvalitetssikring i Fødevarekæden

Pilotprojekt til afdækning af muligheden for endeligt projekt

Af Lisbeth Harm Nielsen, Landbrug & Fødevarer
Anders Grønlund, Landbrug & Fødevarer
Asger Kjær Nielsen, Videncenter for Svineproduktion, Landbrug & Fødevarer

Dato **15. december 2014**

Slutrapport

Formål

EKF er overordnet set et ønske om, at "IT-ficere" alt hvad der vedrører kontrol i svinebranchen fra jord til bord. Ønsket er at lave et "ro-i-maven" system for den, der bliver kontrolleret, idet et kvalitetsstyringssystem skal holde styr på relevante dokumenter og procedurer og i den rigtige rækkefølge.

I dette pilotprojekt skal det i forbindelse med primærproduktionen undersøges, hvilke typer registreringer/informationer, der kan være relevante at tage med i EKF ift. kontrollen hér. Det skal samtidig afdækkes, om der i den samme forbindelse kan findes anvendelsesmuligheder ifm. EKF, der vil lette det administrative arbejde for landmændene.

Hos transportører/eksportører har pilotprojektet til formål at afdække potentialet af et EKF-system i forhold til Danish Transportstandard. Muligheden for, at systemet kan overføres til øvrige transportspecialer, såsom foder-, fødevare- og ADR-transport samt arbejdsmiljøområdet, ønskes efterfølgende vurderet. Det skal desuden vurderes, hvorvidt systemet kan blive et aktiv for virksomheden, således at der kommer positiv drift ud af egenkontrollen. Systemet skal vurderes med hensyn til eksisterende planlægnings- og faktureringsystemer i branchen.

Ud fra ovenstående skal det endvidere vurderes, hvorvidt der kan/bør flyde data fra den ene branche til den anden.

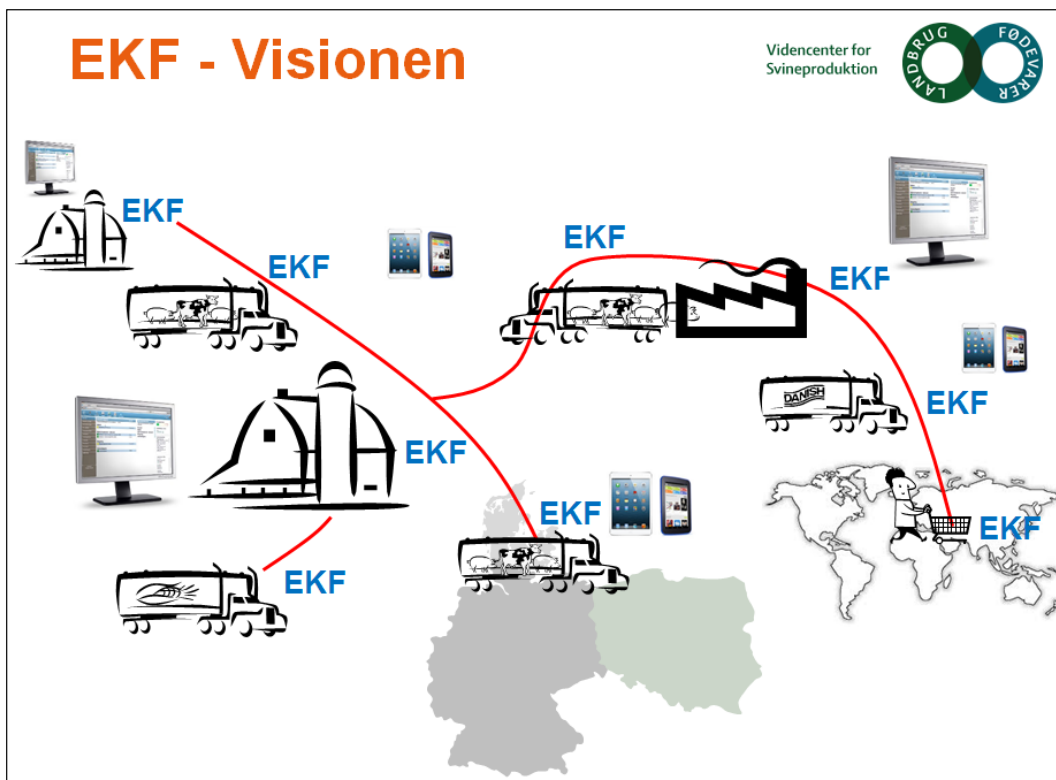
Baggrund

I hele fødevarekæden foretages der i dag rigtig mange registreringer, der blandt andet skal dokumentere fødevarerens sikkerhed, sporbarhed og dyrevelfærd. Registreringerne foretages i forskellige systemer, og flere registreringer foretages og opbevares på papir. Det betyder f.eks., at landmanden skal bruge lang tid på at finde de relevante dokumenter i en kontrolsituation. Til tider kan det måske være svært at finde de krævede dokumenter, der evt. kan ligge et andet sted end der, hvor kontrollen finder sted, hvilket kan give en afvigelse i kontrollen.

I den danske svinebranche er der en række frivillige kvalitetsordninger – DANISH Produktstandard og DANISH Transportstandard – der dækker primærproduktionen og transporten¹ med henblik på kontrol af dyrevelfærd, fødevarerens sikkerhed, sporbarhed og smittebeskyttelse. Endvidere er slagterier, forarbejdningsindustrien og detailhandlen dækket af Global Red Meat Standard.

¹ Kontrollen inden for transport er udelukkende fokuseret på smittebeskyttelse.

Det kunne være en stor fordel for alle i branchen, hvis man kunne "IT-ficere" kontrollen på tværs af hele kæden, så oplysninger i en kontrolsituation til hver en tid er tilgængelige på en overskuelig og hurtig måde, se figur 1.

Figur 1. Illustration der viser, at det er i hele kæden EKF ønskes anvendt, så det i sidste ende kan dokumenteres for kunden og andre, at kontrollen fra jord til bord er udført og i orden.

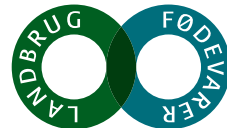
Hos L&F var man opmærksom på et eksisterende kvalitetsstyringssystem, der har været brugt i blandt andet fødevarerbranchen i flere år. Derfor ønskede vi at afdække mulighederne for et "ro-i-maven-system", der kan bruges af alle i hele fødevarekæden som kvalitetsstyring og afrapporteringværktøj.

Indledningsvis ønskede vi at lave et pilotprojekt til at afdække muligheder og begrænsninger hos svineproducenter og i transportbranchen i relation til Produkt- og Transportstandarder.

Metode

Indledningsvis indkaldte vi relevante interessenter til et introduktionsmøde. Det blev efterfølgende besluttet, at der skulle igangsættes et pilotprojekt, hvortil FDE-Fonden og Videncenter for Svineproduktion (VSP) hver bevilligede 100.000 kr. I januar 2014 blev pilotprojektet igangsat ved endnu et møde med relevante interessenter (se bilag 1).

I pilotprojektet har vi kigget på to systemer til kvalitetsstyring og dataopsamling – eSmiley og WinPig fra virksomheden AgroSoft. Der er lavet en testplatform i eSmiley, der viser mulighederne for et evt. videre forløb. Der er afholdt møde med virksomheden AgroSoft, og gennem interviews hos to svineproducenter og to grisetransportører er det undersøgt, hvad de registrerer, hvordan og hvor ofte.

Resultater og diskussion

Ud fra erfaringer, møder, tests og interviews er vi nået frem til, at vi ikke vil pege på ét specifikt program/system til EKF, men at det ift. at "IT-ficere" kontrollen i hele fødevarekæden vil være bedre at sikre sig, at data frit kan flyde fra et led til et andet. Der er allerede etablerede systemer i brug, eksempelvis WinPig i svinebranchen, der er så udbredte, at det ikke vil give mening at introducere et nyt omfattende system til kvalitetsstyring.

For at få et bredt billede af svineproducenternes brug af it-systemer, registreringer og arkiveringer valgte vi at samarbejde med slagtesvineproducent Jesper Tange, Thisted, og svineproducent Knud Jeppesen, Jelling (se bilag 2 for samarbejdsaftale).

Som slagtesvineproducent har Jesper Tange forbindelse til transportører, der kører grise til og fra besætningen. Knud Jeppesen har som soholder også forbindelse til svinetransportører, og så har Knud igennem en årrække praktiseret "papirløst" kontor, hvorfor han var god at hente erfaringer fra ift. både registreringer og arkiveringer.

Hos svineproducenterne erfarede vi, at der findes mange forskellige måder, hvorpå der registreres og også arkiveres. De mange leverandører, som svineproducenterne samarbejder med, har også meget forskellige indgange til, hvordan de håndterer dokumenter/ registreringer.

Derfor vil det være vanskeligt at introducere ét system, der skal benyttes af alle i kæden. Hvis man derimod kan sørge for, at data kan flyde mellem de forskellige systemer, vil man i en kontrolsituation kunne trække på data, der ligger placeret forskellige steder i kæden. Det gør det nemmere og hurtigere at levere den nødvendige dokumentation.

Af bilag 3 ses de registreringer, som vi umiddelbart har identificeret ved besøg og interviews med producenterne.

Ifølge DANISH Transportstandard skal alle biler, når de kommer fra udlandet, gennem en vask og desinfektion på DANISH-godkendte rengørings- og desinfektionspladser. Efter endt desinfektion udstedes et vaskecertifikat, der automatisk lægges i en database ejet af VSP. Det er en grundtanke, at dette vaskecertifikat indgår i datastrømmen i EKF, og dette er både muligt og giver god mening.

For at teste transportbranchens muligheder for at udnytte et elektronisk kvalitetsstyrings-system til egenkontrol, blev der i programmet fra eSmiley udarbejdet en testplatform med udvalgte punkter fra ITD's egenkontrolprogram (se figur 2).

Figur 2. Testplatform i eSmiley med eksempler på kontrolpunkter i egenkontrollen.

De to interviews med transportvirksomhederne indikerede, at der er stor forskel på deres administrationsprogrammer (bogføring, fakturering, flådestyring m.m.). Det tyder endvidere på, at der er flere udbredte administrationsprogrammer på markedet. Vi ser det ikke som en del af dette pilotprojekt at afdække omfanget af eksisterende programmer for eventuelt at arbejde på muligheden for udvikling af ét fælles system til håndtering af disse ting.

Derimod er det også her en bedre løsning at fokusere på data flow vedr. fødevarer sikkerhed, sporbarhed og dyrevelfærd på tværs af programmer, så man kan sikre den røde tråd i kontrollen i hele kæden. Vi anser det for en mulighed at arbejde på udvikling af et fælles skræddersyet elektronisk egenkontrolprogram til transportbranchen.

Ovenstående betragtninger giver anledning til at påpege vigtigheden af, at man ved udvikling af it-systemer i fødevarerekæden skal fokusere på at standardisere data.

Konklusion

Ud fra erfaringer, møder, tests og interviews i forbindelse med pilotprojektet er vores konklusion, at vi ikke kan pege på ét specifikt program/system til EKF, men at EKF i stedet bør gennemføres ved, at data kan flyde på tværs af programmer igennem hele fødevarerekæden. Dette vil sikre en nemmere og hurtigere kontrol af fødevarer sikkerhed, sporbarhed og dyrevelfærd.

I svinebranchen kunne man udnytte den udbredte brug af eksisterende registreringsprogrammer (fx WinPig) til at udvikle et "afrapporteringsværktøj", mens man i transportbranchen kan overveje at udvikle et fælles system til gennemførelse af elektronisk egenkontrol.